

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליה

יום ו' ערש"ק כ"ד סיון תשפ"א

פרשת שלח

גליון תפ"ז

שנה עשירית

מפי ספרים וסופרים

ואולם חי אני... אם יראו את הארץ (י"ד, כ"א - כ"ג)

ולא עם הרב. מששמע זאת השדכן, דיבר על לב אבי הנערה ושדלו לכל ישתטה לעשות כדבריו, ואכן בסופו של דבר הושפע האיש ונתרצה להשיא בתו לבן הרב על פי כל התנאים שאמר הרב, אך כאן נכונה לו אכזבה מרה, הרב מצידו הודיע כי שוב אינו מוכן להשתדך עמו, מתחילה חשבתי אמר הרב, שהנך מוקיר תלמידי חכמים, ויודע להעדיף שידוך כזה על פני השתרכות עם אנשים פחותי ערך, אולם משראיתי שעבור תכשיט אחד הנך מעדיף להשתדך עם בן בליעל כפלוגי העשיר, אני מבין שאינך מעריך כלל את מעלת התורה ותלמידי החכמים.

הנמשל: הוא הדבר במרגלים, אחרי שהוציאו דיבת הארץ, עד שהסכימו כולם ואמרו הלא טוב לנו שוב מצרימה, הוכח כי קדושת ארץ ישראל ומעלתה מזולזלת בעיניהם, עתה התברר למפרע כי מה שביקשו בארץ ישראל אינו אלא לאכול מפריה וכדומה, לזה מסוגלות גם שאר הארצות ולפיכך נשללה מהם הזכות להכנס לארץ.

(המגיד הק' מדובנא זיע"א)

יש להבין מדוע נגזר עליהם שלא להכנס לארץ, והרי שבו בתשובה והשם יתברך אמר להם סלחתי. והענין יובן על פי משל לאדם פשוט שעלה לגדולה ונתעשר, כאשר הגיעה בתו לפרקה, בא אליו שדכן אחד והציע לו שתי הצעות, התיך אחד בן עשירים רע מעללים וחסר לב, והחתן השני בן של רב תלמיד חכם גדול מופלג בתורה וביראה. הוסיף השדכן ואמר, אם יבחר בבן העשירים יתחלקו הוצאות החתונה ושאר ההוצאות בין שתי המשפחות, ואם יעדיף להשתדך עם הרב יצטרך הוא לשאת בכל ההוצאות, הואיל ואין באפשרות הרב לשאת בנטל. עיין העשיר בשתי ההצעות ואמר, טוב תתי אותה לבן הרב גם אם יעלה לי הדבר בכסף רב, אך עם זאת ביקש העשיר שהרב יקבל על עצמו להלביש את בנו בגדי חתונה כמשפט אב לבנים, וגם יתן לכלה תכשיט אחד ולא יותר. מששמע הרב את התנאי, סירב לקבלו ועמד על כך שכל ההוצאות יפלו על העשיר. תשובתו של העשיר לא אחרה לבוא, אם ממאן הרב לקבל את התנאי שלי הנני מעדיף להשתדך עם העשיר

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

וגבול ותפילה זו יוכל להתפלל תמיד בכל זמן ובכל עת ובכל שעה, ולכו יהיה נכון ובטוח בחסדי ה' כי לא תמנו ולא כלו רחמינו. (תפארת שמואל)

ויגבה לבו בדרכי ה'

ויקרא משה להושע בן נון יהושע. בתרגום יונתן: כד חמי משה ענוותנותי מיד ויקרא לו משה להושע בן נון יהושע והוסיף לו יו"ד על שמו. ובביאור הדבר י"ל עפ"י דרכי העבודה דהנה ידוע דמידת הענוה היא משוכחת עד מאוד וכלשון הרמב"ן (באגרת לבנו) תעלה על לבך מדת הענוה שהיא מדה טובה מכל המדות הטובות, אעפ"י חייב כל אדם שיהיה באמתחתו הדרך השניה שהיא בבחי' יגבה לבו בדרכי ה' שלא יהיה נושא פנים בעת הצורך, ואדרבה הענוה בעת ההוא אינה משוכחת, וכמו דאיתא בגמ' (גיטין נו.) דענותנותו של ר' זכריה בן אבקיולס רמה לחורבן הבית ע"ש, וזה היתה יראתו של משה רבינו ע"ה דיהושע מרוב ענותנותו יבטל את דעתו נגד הרבים שהיו עד עתה יראי שמים וצדיקים לכך התפלל עליו.

(אמונת משה)

ע"י ביטול משיגים את בחי' אין עוד מלבדו

שלא לך אנשים ויתורו את ארץ כנען. 'שלא לך' לדעתך, היינו ע"מ שיבואו אל הביטול, להיות בטלים לדעתך שהוא התורה, אשר בזה מכונים 'אנשים', כמבואר באוה"ח הק' אנשים מורה על היותם צדיקים, וצדיקים היינו ענוים, כמאמר הכתוב (תהילים קמ"ז, ו) מעודד ענוים ה' משפיל רשעים עדי ארץ, הרי שרשעים הם היפך הענוים, ולעומת זה הענוים המה צדיקים (בינה לעתים ח"א דרוש כ"ז), 'איש אחד איש אחד' היינו כדאיתא בספד"ק תפארת שמואל (ט"ז סיון אות ב') בשם ספד"ק, והוא בספד"ק תולדות אדם (פרשה זו), רמז על קרי"ש של שחרית וערבית, ר"ל שע"י הביטול יהיו משיגים בחי' אין עוד מלבדו, לידע כי ה' אחד, אחד ממש, שאין שום מציאות זולת מציאותו ית"ש, שזה היא עיקר האמונה, ומתוך כך יזכו להרגיש קדושת א"י, שלימות התורה, כי אמונה זו תורה.

(אמרי נחמס)

מפני מה לא נתקבלה תשובת המרגלים

מקשים הצדיקים זיע"מ מפני מה לא נתקבלה תשובת המרגלים. ונ"ל דתשובתם לא היה מעומק הלב, והראיה לזה שלא היה נחשב להם לבושה, ומיד כשאמרו חטאנו (י"ד, מ') מיד עלו, ונוסף לזה כאשר אמר להם משה אל תעלו (י"ד, מ"ב) מהראוי היה להם לשמוע תיכף ובל לעלות, לכל לעשות עוד כבראשונה, והם לא עשו כן רק עלו, ומפני זה לא נתקבלו תשובתם, יען שלא היה להם חרטה ותשובה אמיתית.

(ישמח ישראל, בשם אביו כ"ק מרן אדמו"ר הזקן זיע"מ. ומוסיף שם רבינו: ותמצא כן ברש"י עה"כ אם הרגם ודרשוהו וגו', אף הוא לא באמת אלא פיתוי בפה וכזבו בלשונם כש"נ (תהילים ע"ח, ל"ז) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו, ופירש המצ"ד שלא היה כלב שלם רק חשבו לפתות את ה' בפיהם ויכזבו לפניו בלשונם)

עניין התשובה שייך רק להקב"ה

סלח נא לעוון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאת לעם הזה וגו'. ולכאורה קשה, משום שנשאל לעוון העם עד הנה עבור זה ימחול ויסלח עוד, אך באמת י"ל שענין התשובה היא נעלם מכל הנבראים רק השי"ת בלבד שאין סוף ואין חקר לרוב חסדו גזר אומר שיועיל תשובה, כמו שכתוב בילקוט (תהלים תש"ב) תורה וחכמה לא ידעו עצה לנפש החוטאת, והענין הוא כי אם יתבונן האדם שחטא והמריד נגד השי"ת באותו כח החיות שנתן לו השי"ת, איך יועיל לו עוד תשובה, וכמו שאמר דוד הע"ה (תהלים נ"א) והרע בעיניך עשיתי בכחך וחיות שנתת לי באותו החיות והכח עשיתי רע לנגדך, ולזאת באמת נעלם ענין תשובה מכל השגת הנבראים ותפיסת שכל המשיגים, אך הוא מגודל חסדי ה' שנברא עוד קודם בריאת העולם, והוא בלי תכלית וגבול.

וזוהו סלח נא לעוון העם הזה כגודל חסדך, כי ענין סליחה הוא רק מגודל חסדך, בלתי השגת שכל הנבראים, רק מחסד ה' שהוא בלי גבול ותכלית, ולזאת כאשר נשאת לעם הזה מחסדך ה', כן תמחול ותסלח בגודל חסדך שהוא בלי ערך וגבול, שאף אם חטא בפעם א' צריך לחסדי ה', וחסד ה' הוא מעולם ועד עולם בלי ערך

ווארט

ענין הנסיעות לצדיקים בשב"ק וימים טובים

אמר: כשהצדיק הוא בעיר ובני העיר הולכין לקבל פניו רק בשב"ק, דומה כאילו הולכין לטייל, ואגב אורחא רואין ומקבלין פני הצדיק. אבל אם הולכין אליו בימי החול לתת לו שלום או ליקח שלום מאיתו, ואח"כ בא יבואו בשב"ק לקבל פני הצדיק הק', אז אפשר להם לימשך תועלת גדולה והארת יתירה.

(אמרי קודש - סטרעליסק)

זה שאמרו כבוד ה' עליך נגלה, משמע עליך ממש על פניך וד"ל, וז"ש חייב אדם להקביל פני רבו ברגל וכו' מכלל דבחדש ושבט איבעי ליה למיזל (ר"ה ט"ז); ולמדו דווקא בשבת, מצד שעל רבו הוא התגלות אלקותו ית' והשראת השכינה בשבת, וזה חייב להקביל פני רבו בשבת, בשביל קבלת פני השכינה, וד"ל. (אור יצחק)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

מתרוממים ביתר שאת למעלה למעלה. וזה הרמז בפרשת במדבר (א, ד) איש איש למטה הוא ראש לבית אבותיו הוא, פירוש כל מה שהאיש הוא למטה במעלת הענוה למטה מכל, כן הוא זוכה להתרומם למעלה ראש לבית אבותיו הוא. לכן גם עתה בעת אשר שלח משה את המרגלים היה מזרז אותם בזה שיהיו במדת הענוה, וזה שאמר להם למטה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם, לשלוח ולהפשיט מהם הנשיאות, אך כאשר שלח אותם והלכו לדרכם נהפך לבבם, כמו שנאמר וישלח אותם משה כו' נתגרה במ היצר הרע להביא בהם התנשאות כמו שנאמר להלך ראשי בני ישראל המה. (תפארת שלמה)

וגם זבת חלב ודבש היא (י"ג, כ"ז). לכאורה, הרי באו להוציא דיבת הארץ רעה, א"כ למה ראו לשבח את פירותיה? אלא גם זה היה מכלל עצתם הרעה, שאילו יטענו ישראל אמנם כן במלחמה אי אפשר לנצחם, מכל מקום נוכל לנצחם במצור, ע"כ אמרו שגם זה לא יועיל, כיון שהארץ זבת חלב ודבש ומשופעת בפירות, ולא ישפיע עליהם המצור כלל. (מאורה של תורה)

חי אני נאם ה' (כ"ד, י"ד). בגימטריא קמנו. ונראה לבאר עפ"י מה שא"א (בתפילת שחרית) המה ברעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד פ"י המה מעדו וגם נפלו ואנחנו התקוממנו עליהם והתחזקנו. כן גם פה שהמרגלים מעדו ונפלו בעת שדיברו כך, אז אומר הפסוק: "חי אני נאם ה'" שפירושו הוא שבעזרת השם קמנו והתחזקנו.

עלו זה בנגב. כלומר האדם צריך לחשב תמיד רוממות קל וגדולתו יתברך ולשום עיניו ג"כ על שפלתו של אדם איך שלא נחשב לכלום. כי זה עיקר העבודה. וזה שאמר הפסוק עלו זה בנגב היא החכמה עליונה וכדלעיל והיא רוממות קל, וראיתם את הארץ מה הוא פ"י אע"פ שתהיו במדריגה כזו שתהיו מחשבין תמיד ברוממות קל ובדבקות, גם זה צריכין אתם לראות את הארציות והגשמיות איך שאינו כלום. וזהו וראיתם את הארץ הוא האדם הבא מן הארץ מה הוא איך שאינו כלום. (נועם אלימלך)

והיה בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה להיות. כלומר שיש ארץ עליונה והאדם צריך לקדש עצמו בארץ התחתונה עד שיבוא למדריגת ארץ העליונה, וכשמקדש עצמו כך אז הקב"ה מסייעו לבוא למעלה מזו לשמים העליונה ומעלה ומעלה עד אין קץ. וזה אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו למעלה, אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, וזה שאמר "כי תבואו אל הארץ" פירושו: כשתפעלו במעשיכם הקדושים לבוא אל הארץ העליונה אזי אשר אני מביא אתכם שמה למעלה אין סוף ותכלית. (שם)

וגם זבת חלב ודבש היא (י"ג, כ"ז). לכאורה, הרי באו להוציא דיבת הארץ רעה, א"כ למה ראו לשבח את פירותיה? אלא גם זה היה מכלל עצתם הרעה, שאילו יטענו ישראל אמנם כן במלחמה אי אפשר לנצחם, מכל מקום נוכל לנצחם במצור, ע"כ אמרו שגם זה לא יועיל, כיון שהארץ זבת חלב ודבש ומשופעת בפירות, ולא ישפיע עליהם המצור כלל. (מאורה של תורה)

ה' ארך אפים. כי ישראל כשעשו העגל היה העון נגד ה', וכאן בשלוח מרגלים היה העון נגד פרצוף ישראל שלא האמינו זאת שיש כח לישראל להפוך הכל בתפילתם, ובאמת מידת רחום הוא כביכול שהקב"ה מדבק עצמו בעולמות התחתונים כמו שהעשיר שמרחם על העני שצריך לדבק עצמו בצער העני כדי שיע"ז ירחם עצמו, כן כביכול אצל הקב"ה מידת רחום ומדת חנון הוא שיש לנו חן בעיני הקב"ה וכאן בשלוח המרגלים לא האמינו זאת במדת רחום שהקב"ה מדבק עצמו בישראל ובמדת חנון שיש לנו חן בעיני הקב"ה לכך לא אמר בזה הבקשה רחום וחנון רק ארך אפים. (קדושת לוי)

ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם (י"ג, ל"ג). זה היה אחד מן החטאים של המרגלים את מה שאמרו ונהי בעינינו כחגבים עוד נוכל להביך, אבל מהו וכן היינו בעיניהם, מה אכפת לך ומה לך לחקור ולידע איך אתה נראה בעיני אחרים. (שארית מנחם, קאצק)

ויאמר ה' סלחתי כדברייך (י"ד ח'). כמו שאתה מבקש אותי, כן אני סולח לך, וזהו כדברייך. (בוצינא דנהורא)

ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים ההם וגו', דשמעתי שיקשר החיות שלו עם חיות הרשעים, וכאשר הרשעים אינם רוצים להתחבר עמו אז נשאר החיות שלו אצל הצדיק, וזהו שאמר חיו מן האנשים וכו'. (בעל שם טוב, ומצוין בספר בן פורת יוסף לפ' ויצא דנ"ג ע"ג)

שלח לך אנשים כו'. דהנה צריך האדם לעבוד את הבורא להסתכל תמיד בשפלותו ולשבר ולהכניע את הגשמיות והארציות. ב' לחשב תמיד רוממות אל וליכך במחשבות טהורות לזכך ולטהר את מחשבתו ועי"ז הוא מעלה את נשמתו למעלה עד מקום שרשו וזהו פ"י הפסוק וישבו מתור הארץ כו' ר"ל שהשיבו את נשמתם לשורש שלהם ע"י שני מדרגות האלו דהיינו מתור הארץ כלומר ע"י הסתכלותם בארציות להכניעם. ב' מקץ ארבעים יום הוא התורה שניתנה למ' יום ולשון קץ הוא סוף ותכלית והיינו שלמדו התורה במחשבות טהורות שזה הוא תכלית לימוד התורה וסופה וזהו מקץ ארבעים יום. וזהו שלח לך אנשים דע"י המצות נבראים מלאכים וצריך לעשות המצוה במחשבה טהורה ובהכנעה והיינו שלח כו' ר"ל שתעשה המצוה ותשלחם למעלה לשורשך ולך דייקא. ויתורו את ארץ כנען פ"י כנ"ל ע"י הסתכלות בארציות להכניען וז"ל כנען וק"ל.

(נועם אלימלך)

למטה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם. יבואר על פי הידוע גודל מעלת הצדיקים העיקר הוא בחינת הענוה והשפלות כמו שאמר הלל (שמות רבה מה, ה) הגבהתי הוא השפלותי, וכן מצינו באברהם אבינו ע"ה שאמר (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר, וכן מדת כל הצדיקים לפי גודל מעלת השפלות כן

מעשי צדיקים

מה הכריעה את כף הזכות על כף העבירות

הרתיע את ההמונים, שצבאו על דלתות הבית, רבים הביאו גם את נשותיהם ועולליהם, כדי שאף הם יזכו להתברך מפי הרבי. כשנפתחו דלתות הבית פרץ כל הציבור פנימה לעבר חדרו של הרבי, ור' מאיר המארה, מביט חסר אונים על המאומה המתחוללת בביתו הנאה, על המורדים המתלככים ברפש, על הרצפה שהבדיקה לפני רגע ועתה מכוסה מעטה של בוץ וכו', "אמנם זכיתי בזכיה גדולה" מהרהר ר' מאיר, "אך אני אשלם תמורתה מחיר יקר". עוד רגע קט וקבוצת חסידים נלהבת פורצת לבית בקול שאון, הללו נשאו עמם בוץ ורפש, ובמלי לתת דעת על העולם הגשמי שבתוכם הם ניצבים, מלכלכים הם את אשר לא התלכלך עד כה.

ר' מאיר ואשתו מביטים ב"חורבן" שירד על ביתם הנאה, ושוב אינם מסוגלים להבליג, "כיצד מעיזים אתם ללכלך כך את ביתי?" מתפרץ לבסוף ר' מאיר,

אזירת חג ירדה על העירה הקטנה, הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א נכנס בשעריה והתכונן לחנות בה במסעו. יהודי העיר התרגשו, הן לא בכל יום זוכה עיירתם הקטנה לארח אחד מצדיקי הדור, עשירי העירה התוכחו ביניהם על הזכות לארח את הצדיק בבתיהם, ולבסוף נפלה הזכות בחלקו של ר' מאיר, יהודי עשיר ונכבד המפורסם כספו לצדקה ובקי בחדרי התורה. אל ביתו הגדול והמפואר עשתה מרכבתו של הרבי, חום נעים שרר בבית, לעומת צינת החורף ששררה ברחובות המושלגים, הצדיק שוכן, כמוכן, בטוב ובנאה שבחדרי הבית והמארה השתדל להנעים את שהותו ככל האפשר.

עד מהרה החלו יהודי העירה לנהור את ביתו של ר' מאיר, איש איש ומשאלת לבו, איש איש וצרת נפשו, והכל חפצים להיכנס לחדרו של הרבי, לפרוק את מועקת לבם וליטול מהצדיק ברכה ומלת עידוד. הקור העז לא

הלא מילאתם את ביתי בבוץ ורפש. הביטו הנוכחים סביבם והבינו ללבו של המארח, מעונו של ר' מאיר - ניסו לקרצף את הרפש, אך לא הצליחו הושחת כמעט ללא תקנה. בערב לאחר שעזבו כל האורחים את חדרו של הרבי ויצאו מעוודים ומאוששים אל אויר הלילה הצונן, שלח הרבי לקרוא לר' מאיר. פסע ר' מאיר לעבר חדר משכנו של הצדיק ובדרכו ראה כיצד עמלות המשרתות לנקות את הבית. הרבי נעץ מבטו בפניו של ר' מאיר ולבסוף אמר: "ברצוני לספר לך סיפור נאה". עשה ר' מאיר אזנו כאפרכסת, והרה"ק מרוזין החל לספר:

יהודי כפרי עני היה מטופל בששה בנים, ובנוסף עליהם היו סמוכים אל שולחנו גם הוריו הקשישים, אותו כפרי דר בבית שכלל אינו ראוי לתואר בית, בימות החורף היו הגשמים חודרים פנימה, ובקיץ היתה השמש קופחת על ראשי בני הבית. היה זה יום חורף צונן ומושלג, בביתו של הכפרי שררה חשכה, שכן פרוטות לקנית נר לא היו בנמצא, ומובן שעל עצי הסקה איש אף לא העז לחלוט, התקרבלו בני הבית בכלי הסחבות שלהם למצוא להם מסתור מהקור וטיפות המים הדולפים לתוך הבית. בפניתו ישב בעל הבית מרוכבל בסחבותיו ולבו מלא צער, "עד מתי אפשר להתקיים בתנאים שכאלה?" הרהר, צר לי לראות את אשתי וילדי במצב עלוב שכזה, אך צר היה לו שבעתיים לראות כך את הוריו הזקנים והחלושים, הן נאמר כלפיהם חובתי גדולה יותר. - "כבד את אביך ואת אמך" בבוקר המחרת שככה הסערה, והכפרי החליט לעזוב את ביתו ולצאת לעיר הגדולה, אולי שם יאיר לו המזל פנים? נפרד מבני משפחתו, שם תרמיל על שכמו ויצא לדרך. ימים רבים הלך עד אל מי יפנה באין לו קרוב או מכר, - הגיעו לעיר הגדולה, ובעיר נכנס איפה אל בית המדרש ופתח בתפלה, מתוך לב קרוע בקעה תפילתו ועינים זלגו דמעות כמים. כשסיים תפילתו הבחין כי יהודי עומד מן הצד ומתבונן בו, "מדוע תבכה?" שאל האיש. "אנא ספר לי אולי אוכל לעזור לך". סיפר לו הכפרי על צרותיו הרבות, פניו של האיש נפלו בשמעו את דברי היהודי, בכל לבו הפץ לעזור לו, אך מה הוא מסוגל לעשות ואין הוא מנמה עם העשירים. בכל זאת שלף מכיסו שלושה זהובים והגישם לכפרי, "קח זאת" אמר, וצא לשוק ובורא העולם הממציא פרנסה לכל ברואי, בוודאי לא יקפח אותך, אך בטרם תצא לנסות את מזלך, בוא עמי לביתי ותסעד את לבך ותנוח מעמל הדרך, וכך תוכל לכלכל מעשיך בצלילות הדעת.

לאחר שסעד הכפרי בבית מארחו ואף נח מהדרך, יצא עמו המארח אל השוק לעזור לו במסחרו, ואכן עד מהרה הזדמן לכפרי עסק כלשהו, ובאותו היום הרוויח שלושה זהובים. התעודד הכפרי וחפץ להשיב למארחו את שלשת הזהובים שקיבל ממנו, אך הלה סירב ואמר: עדיין אינך עשיר, המתן עד שישלח ה' ברכה במעשי ידך ותוכל להשיב לי את כספי בכבוד רב. כיון שכך, החליט הכפרי לשוב לביתו, הוא ידע שבששת הזהובים יוכל לקנות מזון לבני ביתו המתענים ברעב, מיהר וקנה קמח ושמן ועוד מצרכי מזון, וכן עצי הסקה לחימום הבית, ועמד לצאת לדרך, מארחו הרחום שידע כי על האיש לעשות דרכו בשלג, העמיד לרשותו סוס ועגלה ואמר: כאשר תחזור לעירנו לעסוק שוב במסחר, תשיב לי את הסוס והעגלה.

הודה לו הכפרי מקרב לב ויצא לדרך, בשל הגשמים והשלגים היתה הדרך

משובשת והעגלה התנהלה בעצלתיים, והכפרי התפלל בכל העת שיצליח להגיע בריא ושלם לביתו. לפתע נתקל הסוס באבן ומעד, התהפכה העגלה ונפלה לתוך בור שנפער בצד הדרך, נפל הכפרי וכל חבילותיו התפזרו על פני האדמה המרופשת. כשהצליח הכפרי להרים את גופו הדואב, הביט הכפרי סביב ועיניו חשכו: העגלה הפוכה, הסוס תקוע בעמקי הבור, וכל צרורותיו העלובים מפוזרים ברפש וברטיבות, מילא ייאוש את לבו וכמעט השתלט עליו, אולם הוא שב לעשתונותו אזר כח ובידדים קפואות ניסה להוציא את הסוס מהבור ולהפוך את העגלה, אך לא הצליח, ובינתיים החל לרדת שלג והקור חדר לעצמותיו והייאוש שוב תקף אותו, צנח איפה והתיישב על אחד מחבילותיו ופרץ בבכי מר. באותה עת נסע יהודי עשיר בדרך המושלגת בכרכרת החורף שלו, ומבין הרוחות השורקות הגיע קולו של העני הבוכה. קול הבכי זעזע את - לאזניו קול נוסף העשיר והוא הורה לבעל עגלה לנסות לכיוון הקול, בהגיעו ראה את העני במצבו העלוב והבין את אשר ארע. כהרף עין קפץ הוא ומשרתו מהכרכרה ופנו לעזור לעני, חילצו את הסוס השקוע בבוץ, הפכו את העגלה, אספו את כל הצרורות והחזירו הכל לתקנו. "תודה..." תודה" מלמל הכפרי המאושר.

אך העשיר לא הסתפק בכך, הוא העלה את היהודי על כרכרתו המרופדת, הושיבו והשקרו במשקה משיב נפש, ואף נתן לו מזון להחיות את נפשו, את העגלה והסוס ציזה לקשור לכרכרה וכך הולך העשיר את הכפרי עד לפתח ביתו, ואף סייע בידו להכניס את צרורותיו לתוך ביתו. בהיכנסו, הבחין העשיר בבית העלוב של הכפרי, הבחין באשטו, בילדיו ובהוריו הקשישים. מיד עם הכנסו עטו הילדים על אביהם והתחננו ללחם. למראה הזה נקרע לבו של העשיר, מבלי להסס שלח ידו אל כיסו, הוציא את ארנקו, והגיש לכפרי סכום עצום: שש מאות זהובים. ובטרם הספיק הכפרי להגיב, אמר העשיר: ראשית לכל, האכל את בני ביתך, ולאחר מכן קנה לך בית ראוי לשמו, ופתח לך עסק שממנו תתפרנס. עמדו בני הבית המזומים ונבוכים ולא ידעו כיצד להודות לעשיר שגמלם טובה כה גדולה, אך העשיר לא המתין למלות תודה, בלבו רחש תודה לקב"ה על שזימן לו מצווה חשובה שכזו, הוא פנה החוצה והמשיך דרכו בשמחה רבה.

מני אז חלפו שנים רבות ובא זמנו של העשיר להסתלק מן העולם, הגיעה נשמתו לבית דין של מעלה ונשאלה: "נשאת ונתת באמונה?" בטרם הספיק העשיר להשיב, באו אלפי מלאכים וכל אחד הכריז על עבירה שעשה המנוח, ונפסק דינו לגיהנום. אך בטרם נחתם פסק הדין הגיע מלאך מליץ יושר אחד ושאל בקול גדול: "כיצד אפשר להשליך לגיהנום אדם שהחיה עשרות נפשות מישראל, הרי נאמר 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא'..." החליטו להניח את זכויותיו וחובותיו על שתי כפות המאזניים ולראות איזו תכריע, והנה לא הספיקו המצוות להכריע את הכף לטובה, מיהר המליץ להביא את הכפרי העני, את הוריו וילדיו, ושמו אותם על כף הזכויות, אך גם הם לא הכריעו את הכף. אז רץ המלאך והביא אף את העגלה והסוס, אך גם אלה לא הכריעו את המלאך המליץ לא אמר נואש ומיהר להביא את כל הבורץ ורפש שדבקו לעגלה, ולסוס ולצרורותיו של העני, והטיל אותם אל תוך הכף, ואז כף הזכויות הכריעה את כף העבירות, ומיד - קרה הדבר נפסק דינו של העשיר לגן עדן.

תם סיפורו של הרה"ק מרוזין, ר' מאיר בעל הבית, השפיל מבטו ולאזניו הגיע קולו של הצדיק: "השומע אתה ר' מאיר, לעיתים מסוגל רפז ובוץ של יהודים לחלץ מן הגיהנום. ולמה לך להתלונן?... הנחן ר' מאיר בראשו בהסכמה.

זכור אהבת קדומים

קווים לדמותו של רביה"ק ר' דב בעריש "הרבי מביאלא" זי"ע - לרגל יו"ד כ"ה סיון

פטירתו: בכ"ה בסיון תרל"ז נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש. בהלויה כשאלפי חסידים מלויים אותם בבכיה ובדמע, כשבין המלווים היו כ"ק מרן אדמו"ר הזקן "השרף מאלכסנדר" זי"ע שהוא היה נמנה בין החסידים של רבינו זי"ע, וכשביקשו ממנו להספידו, השליך עצמו ארצה סמוך להמטה, וצעק בבכיה רבה "רבש"ע לך ה' הצדקה (דניאל ט', ז) די גוטע נעמסטו צו, ולנו בושת הפנים, ביי אונץ בלייביין בלויס די פערשעמטע פנימער" וגעו כל העולם בבכיה רבה.

בא' מהיו"ד של רבינו זי"ע אמר כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה"אמרי מנחם" זי"ע בשם אאמו"ר בעל ה"אמונת משה" זי"ע רמז נפלא, להורות אשר כל רבותינו הק' נפטרו ביחוד ה' במסירות נפש בפועל ממש, כי הרבי הזקן מווארק זי"ע נפטר בשנת תר"ח, ובנו הרבי אור טמיר ונעלם הרמ"מ מווארק זי"ע נפטר בשנת תרכ"ח, רמז לאות ה' מתיבת יחוד, הרבי הזקן מביאלא זי"ע נפטר בשנת תרל"ז, אות ו' מיחוד, רבינו הזקן מאלכסנדר זי"ע נפטר בשנת תרנ"ד, אות ד' מיחוד, ועי"ש עוד בדבריו הק' (אמרי מנחם כ"ה סיון [א]).

זכותו יגן עלינו ועל ישראל, להיפקד בדבר ישועה ורחמים, אמן ואמן.

ת. נ. צ. ב. ה.

מתולדותיו: רביה"ק רבי דב בעריש מביאלא זי"ע נולד בשנת תק"פ לאביו מרן שר התורה ר' אברהם מטשכנוב זי"ע.

אביו של רבינו זי"ע היה נוסע לחצרות אדמו"רים. אך היה אישיות עצמאית שילב הנהגות חסידים יחד עם הנהגות אשכנזים. בצעירותו בכר נקרא בפי כל תלמיד חכם, וגם אביו כינהו "בני הנבון". וכשהגיע לגיל האיש מקדש נישא עם בתו של הרב ארצה מגרידא-ביאלא.

היה מרבה לנסוע אל רבי יצחק - הרבי הזקן מווארק, והיה נחשב מגדולי תלמידיו. ולאחר פטירתו הוא היה מהדוחפים להכתרת רבי מנדל - הרבי הצעיר מוורקי שהיה נחבא אל הלכים בחיי אביו וכמעט שלא הכירוהו. ולאחר פטירת הרבי הצעיר מוורקי בשנת תרכ"ז, רוב חסידיו ווארק (שנמנו באלפים) פנו לרבינו זי"ע, ומיעוטם פנו לבנו של הרבי הצעיר מוורקי, רבי שמחה בונים קאליש מאוטוואצק (אוטבצק).

רבינו זי"ע נהג לערוך שולחנות גם בימי חול והרבה לדבר דברי תורה בשולחנות, בהם היה לעיתים מבאר את אמרותיו הקצרות של רבו - הרבי הצעיר מוורקי. תורותיו הודפסו בספר "מגיד דבריו ליעקב". ויש לציין שבניגוד לדעת רבו רבי מנדל, נהג לומר שעשירות טובה לישראל ואף אמר לרבו שכשהוא ינהיג עדה, ישפיע עליהם עשירות.

חזקנו קורא נא

לחזוק ולעידוד לימים אלו

מעשה המרגלים היה כדי להכניס בליבות ישראל שמחה על שנכנסו לארץ ישראל

אמור מעתה שכל מעשה המרגלים שמשח רבינו שלחם שיכנסו לארץ ישראל ויאמרו מה טובה ומעלתה, היה בשביל שעם ישראל ידעו להודות לה' על ארץ חמדה טובה ורחבה שהנחיל לנו, ועל ארץ זבת חלב ודבש שהשפיע לנו, אחר כל המסע הארך שהיה מיציאת מצרים עד לרגע הזה שיבואו לחונן את עפרה של ארץ ישראל. ושיכנסו בשמחה על אשר בהם לתת להם את הארץ הטובה. ושיהיה יראת ה' על פניהם לבל יחטאו ויאמרו שכל זה הגיע להם על כל המעברים שהיה להם בשנים האחרונות.

ובכדי לשבר את האוזן. מעשה היה באיש עשיר שגר בטירה מפוארת ויוקרית מעבר לים, ובנו נכנס בברית הנישואין עם בת גילו בשעה טובה ומוצלחת, ורצה שישב על במתי התורה והיראה מתוך הרחבת הדעת ושלות הנפש, ללא טרדות פרנסה כלל, ולכן הלך לחנות שבו יערוך בנו קניות, ואמר לו שיתן לבנו לקחת כל אשר יחפוץ, ואפילו יתן לו יותר על מה שלוקח, והוא ישלם לו. והמשיך לראש הכולל ואמר לו שיעשה לו מבצעים מיוחדים שיגדיל וירומם את בנו לעסוק בתורה ובהלכה, והוא ישלם לו. וכך עשה האב מס' דברים שהבן לא ילך לעבוד ולחפש מקור פרנסה, ושיוכל לשבת בבית ה' כל ימי חייו לא טרדות הפרנסה כלל.

וכך היה מנהג הבן שהיה מודה ומשבח לבעל החנות שנותן לו כזה שפע ללא לקיחת תשלום המגיע לו. ולראש הכולל שנותן לו יותר מהמקובל, ומחזק אותו בצירוף מתן שכרה בצידה שגיביר חיילים לתורה ועבודת ה'. וכן על זה הדרך, היה מודה ומשבח לכולם על כל פעולותיהם שעושים למענו. וכך גם הם היו מדברים על אבי האברך, והיו מודים ומשבחים איזה בן יקר וחשוב יש לו, שיודע להודות בעין טובה ויפה על מה שנותנים לו, ועושים עמו כל הימים. אשרי העם שככה לו. אמנם האבא שידע שהם רק השליחים שלו לתת לבנו את כל הצריך לו, היה חושב במחשבתו על מה ולמה הבן בא להודות ולשבח רק את השליחים, ולא אותו, שהוא משפיע להם את הכל...

כך אפשר לבאר את מעשה משה רבינו, שרצה להסביר לבני ישראל שכל מה שהם הולכים לקבל בארץ ישראל, זה הכל מהש"ת שהוא הטוב והמטיב לכל, וכל מה שמגיע זה הכל נשלח ע"י רבש"ע שהוא הזן ומפרנס לכל, והוא הביא אותנו אל הארץ הטובה הזאת. שנעשה רצונו יתברך, ונבנה את בית המקדש, ונעבוד אותו. ויה"ר שזוכה גם אנחנו להיות כלי מחזיק לברכה לקבל את כל ההשפעות טובות שארץ ישראל נקנית בהם, מתוך הרחבת הדעת ושלות הנפש, ומתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ולעשות רצונו ולעבודו בלבב שלם, וזוכה לעבוד אותו בבנין בית מקדשינו ותפארתינו בגאולה השלימה בקרוב ובימינו אמן ואמן.

בפרשתנו ידובר רבות על בני ישראל שעומדים הכן לפני הכניסה לארץ ישראל, ומשה רבינו שולח כמה אנשים חשובים ויקרים מעם ישראל שיכנסו לארץ, ויאמרו מה יש שם, וכו' וכו'. הם נכנסים, וכשהם יוצאים הא אומרים 'ראינו בני ענק' וגם פירות טובים ומתוקים, ובנוסף הם הביאו גם מפירות הארץ שיראו איזה פירות נאים יש שם. ולאחמ"כ הוציאו דבה על הארץ, שבשל כך בני ישראל היו צריכים להמתין לכניסה לארץ ישראל ולכפר על עון המרגלים.

אם נתבונן היטב בתוך הכתובים, הקב"ה הבטיח כבר למשה רבינו שיביא אותם לארץ טובה ורחבה, לארץ זבת חלב ודבש, לכאורה מה משה רבינו היה צריך לעשות כל זאת, ולבדוק את טיב ארץ ישראל, ולשלוח אנשים שיבדקו ויאמרו מה יש שם, אחרי שהוא יודע כבר לאיזה ארץ ה' מוליך אותם? ועוד, למה היה צריך לשלוח את אותם אנשים חשובים ויקרים שירגלו ויוציאו דיבה על הארץ?

הרמב"ן מתרץ שמשה רבינו ידע שארץ ישראל היא שמנה וטובה, כמו שנאמר לו (שמות ג', ח') "אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש", בעבור כן היה צריך שבני ישראל יתנו לב לדעת כל זאת, כדי שיגידו לעם וישמחו ויחליפו כח לעלות שם בשמחה, ולכך אמר להם (פסוק כ') "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ", כדי שיראו בעיניהם בשבח הארץ. ועוד, שארץ מצרים שבו היו בני ישראל ועבדו שם בפרך כמה שנים, היה רחוקה מארץ ישראל, ולא שמעו כלל בטיב הארץ, ואילו משה רבינו ידע את השבחים והמעלות שארץ ישראל נקנית בהם, ע"כ רצה משה רבינו שיגידו להם את כל עניני הארץ לשמחם במעלותיהם. וכן הוא בתפארת שלמה שכותב, בני ישראל אחזו אחר מסע ארוך מיציאת מצרים, קריעת ים סוף, הליכה במדבר, קבלת התורה, והנה עוד רגע ונכנסים לארץ ישראל. ומשה רבינו ידע שאם יכנסו כך לארץ ישראל, לא ידעו בשביל מה הגיע להם הטובה הזאת, ובשביל להכניס בהם יראת ה', היה צריך לעשות שיהיה את מעשה המרגלים, שבינו שארץ ישראל הקב"ה נותן להם בשביל שיעבדו אותו, ויעשו רצונו יתברך ויתעלה. ונמשיך בדברי הרמב"ן הנפלאים. וזה ביאור הכתוב "שלח לך אנשים", שלכאורה משה רבינו לא נמלך בשכינה, אבל אמר הכתוב 'ידבר ה' משה לאמר, שלח לך אנשים' שהסכימו לשלוח את המרגלים לתור את הארץ. ובתחילה חשבו לשלוח שני אנשים שירגלו, אמנם השם היודע עתידות צוהו שישלחו איש אחד איש אחד מכל מטות ישראל, ושיהיו הנשיאים שבהם, כי חפץ השם שיהיו שוים בענין כל הגדולים אולי יזכרו וישונו אל ה', ואם אין, שתהיה הגזירה שוה בכל העם. וזה טעם אומרו (פסוק ג') "על פי ה'", והיינו כאמור שהיו במצות השם נשיאים וראשי בני ישראל.



עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלון אשרי האישי"

או במספר טלפון ("קהילות"):

073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין נא לבלא פהגלול אל פניכם לזכר אגלול אפגלול גכזל אגלול

ע"י הר"ר מרדכי צבי שאהן הי"ו לנישואי הבן החתן שמחה בונים הי"ו עב"ג הכלה שתח"י בשעה טובה ומוצלחת

ע"י הר"ר יקותיאל לבי הי"ו להיכנס הבן כמור שלמה אריה נ"י לעול תומ"צ.

ע"י הרה"ג ר' אשר ישעי' פערעלמאן שליט"א לנישואי הבן החתן הרב ברוך ארי דוב הי"ו עב"ג הכלה שתח"י בשעה טובה ומוצלחת

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגבוים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ג 540321-ע"ש ישראל בנימין פינגבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.